

Janina Kwiek-Osiowska

"W końcu świat", Wojciech Kudyba, Sopot 2014 : [recenzja]

Religious and Sacred Poetry : An International Quarterly of Religion, Culture
and Education 2/3, 149-165

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

JANINA KWIEK-OSIOWSKA (Cracow, Poland)
e-mail: nirakwieko[at]interia.pl

[Rev.] Wojciech Kudyba, *W końcu świat*, Towarzystwo Przyjaciół Sopotu, Sopot 2014, ss. 120, Biblioteka „Toposu”, t. 94.

Wojciech Kudyba, literaturoznawca, krytyk literacki współczesnej twórczości poetyckiej, poeta, także – religijny. Urodził się w 1965 r. w Tomaszowie Lubelskim. Tu mieszkali jego dziadkowie i spora część rodziny. W swoim ostatnim zbiorze wierszy pt. *W końcu świat* (Sopot 2014) zamieścił tekst zatytułowany *Próba życiorysu*. Natrafiam w nim na następujące fragmenty:

„W roku 1968 r. moi rodzice przenieśli się do Tyszowców, ale Tomaszów był zawsze ważny, potem już po rozdrobnieniu województw – Zamość jako miasto wojewódzkie”¹.

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Tyszowce to dla poety szczególnie miasto. Jak pisze,

„[...] Przed wojną mieszkało w nim tylko kilka rodzin polskich, znakomitą większość mieszkańców stanowili Żydzi i Ukraińcy. Podobnie było w wielu wołyńskich miasteczkach”².

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Ich mieszkańcy – czytamy dalej – byli często wielojęzyczni. Ojciec poety mówił po ukraińsku tak samo dobrze, jak po polsku. Mias-teczko to znane jest z tego, że w 1655 r. zawiązała się tam antyszwedzka konfederacja, o czym pisał Henryk Sienkiewicz w *Potopie*. Stąd wywodził się obecnie mało znany, ciekawy poeta Arnold Ślucki.

W Tyszowcach Kudyba ukończył szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące, w rok przed maturą przeczytał *Sklepy cynamonowe* Brunona Schulza, który pochodził z Małopolski Wschodniej. Współczesny autor stwierdził:

¹ W. Kudyba, *Próba życiorysu*, [w:] *W końcu świat*, idem, Sopot 2014, s. 108-109.

² Ibidem, s. 108-109.

„Schulz zrobił ze mnie poetę”³.

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

W dalszych częściach eseju natrafiam na informację, że lektura utworów Schulza „popchnęła” Kudybę do podjęcia studiów polonistycznych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Równolegle uzupełniał wykształcenie muzyczne, ale dyplomu organistowskiego nie zdobył, bo bardziej fascynowała go literatura. W 1989 r. ukończył studia z tytułem magistra filologii polskiej. Zakochany w nowosądeczance, ożenił się i zamieszkał w Nowym Sączu, gdzie podjął pracę w jednym z liceów ogólnokształcących. Pod koniec studiów i jeszcze na początku lat dziewięćdziesiątych, początek wakacji spędzał w jednej ze szkół we Fribourgu w Szwajcarii, gdzie – by zarobić na życie – pełnił funkcję pomocnika woźnego. W czasie wolnym słuchał wykładów profesora filozofii Emmanuela Levinasa. W latach 1997-2007 (z przerwami) jako stypendysta podjął w Belgii, w uniwersytecie Mons-Hainaut studia (przez jeden semestr), a następnie zaliczył kilka semestrów studiów w niemieckich uniwersytetach w Bohum, Münster, Eichstatt i Kiel.

W 1998 roku obronił pracę doktorską, która została opublikowana pod tytułem: *Aby mowę chrześcijańską odtworzyć na nowo... Norwida mówienie o Bogu* (Lublin 2000). Jego rozprawa habilitacyjna *Rana, która Przyzywa Boga. O twórczości poetyckiej Janusza Stanisława Pasierba* została opublikowana w Lublinie w 2006 r. Obydwie te prace wskazują na kierunek jego zainteresowań literaturoznawczych. Choć powoli podejmował decyzję, o czym pisze w wymienionym, już kończącym tomik *W końcu świat* dodatku: *Próba życiorysu*:

„Dość długo szukałem własnej drogi - może przez to [...], że raz po raz zdradzałem poezję z krytyką (literacką), krytykę z historią (literatury), historię z teorią literatury – chociaż kochałem je wszystkie”.

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Wybrał to, co głównie wiąże się z poezją religijną. Przez pewien czas był wykładowcą w Państwowej Podhalańskiej Wyższej Szkole Zawodowej, w Nowym Targu, a pobyt tam wykorzystał do poznania pobliskich Gorców, które Go oczarowały. Obecnie pracuje w Katedrze Literatury Współczesnej Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Nowym Sączu, prowadzi także warsztaty w Studium Literacko-Artystycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Jego twórczość poetycka rozpoczęła się od debiutu w 1992 r. na łamach pisma „W Drodze”, gdzie wygrał konkurs poetycki; następnie współpracował z

³ Ibidem, s. 108.

lubelskim „Akcentem”. W 1993 r. otrzymał wyróżnienie w konkursie Lubelskiego Oddziału Stowarzyszenia Pisarzy Polskich za tomik poezji *Wierność małej rzeczy* oraz małą antologię wierszy inspirowanych postacią Jana Pawła II *Po Jego śladach* (2014).

Moim zdaniem, wpływ na drogę poetycką W. Kudyby wywarło czasopismo „Topos”, na łamy którego trafił pierwotnie jako recenzent, a także jako poeta później w 2001 r.. Wokół tego czasopisma wydawanego przez Stowarzyszenie Przyjaciół Sopotu, utworzyło się środowisko (jak kiedyś wokół periodyku „Współczesność”), twórców literatury, które pracowało nie tylko nad tekstami, ale także nad samoświadomością pisarzy.

Po publikacjach tomiku poezji *Wierność małym rzeczom* (Lublin 1994) oraz *Zwykły porządek rzeczy* (Nowy Sącz 1997), *Wiersze dla księdza Jana i innych bliskich osób* (Nowy Sącz 2000) wydał w Biblioteczce „Toposu”: trzy tomy poezji: *Tyszowce i inne miasta* (2005), *Gorce Pana* (2008), *Ojciec się zmienia* (2011), oraz tom szkiców interpretacyjnych *Wiersze wobec innego* (2012). „Topos”, podobnie jak niegdyś „Współczesność”, kształtuje pewien określony typ twórczości literackiej.

Poeta, z czym się dotąd w ogóle nie spotkałam w polskiej poezji, w tomie pt. *W końcu świat* podjął niecodzienną pracę nad własnymi wierszami. Utwory poetyckie, publikowane w wymienionych wyżej tomikach – jak napisał –

„pozostały zmienione”, niekiedy w sposób „radikalny”.

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Dotąd zauważyłam tylko pojedyncze próby „doskonalenia” wierszy, nigdy w takiej ilości i z pewnymi ustalonymi zasadami. Przyczyną decyzji o podjęciu tej pracy była świadomość poety,

„że się sam próbował zmienić, rozszerzyć własną przestrzeń wewnętrzną – kształtowały (go) zdarzenia, lektury, spotkania, podróże, długie (ciekawe i wzbogacające) rozmowy. [...] „Pewna część poprawek ma związek z troską o zmianę językowego wolumenu wiersza – bardzo mi zależało, by był jak najszerzy, chwytal rozmaite pokłady tradycji i rejestry polszczyzny. Niektóre zabiegi – (łączyły się) troską o rozszerzenie sensu pojedynczych utworów poprzez ich wpisanie w pewne pasma archetypicznych obrazów. Jeszcze inne zmiany (wynikały) z próby powiększenia obrazu najbliższych kontekstów: biograficznych, geograficznych, literackich. Bardzo ważne dla mnie było ujednolicenie interpunkcji. [...] We wszystkich warstwach wypowiedzi lirycznej próbuję osiągnąć efekt poruszanej formy (chciałbym by była jednocześnie zachowana i przekroczone). Wyraźne są też zmiany kompozycyjne.”.

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Zmianie podległ układ wierszy w dążeniu do tego, by nowy tomik był „nową, spójną całością”. Dla osiągnięcia tego celu – jak napisał Kudyba:

„dokonywałem różnych przesunięć, zmian tytułów, poprawek wewnątrz wierszy, (eliminowałem pewne wiersze) i dopisywałem nowe utwory.”.

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Dla przykładu dokonywanych zmian, przemian, zaprezentuję dwa wiersze, wybrane przypadkowo, w celu porównania, układając je obok siebie, aby czytelnik mógł sam stwierdzić, linijka po linijce, jakie różnice zachodzą pomiędzy obydwoma wersjami wszak jednego i tego samego utworu, występującego tylko pod innymi tytułami. W kolumnie po lewej stronie pomieszczono tu wersję starszą utworu pt. *Krościenko*⁴, natomiast w kolumnie po prawej stronie umieszczono wersję nowszą tego samego utworu, ale pod innym tytułem – *Kopia Górka*⁵).

Dla czytelników spoza Rzeczypospolitej nieznających topografii Pienin oraz dziejów Kościoła Katolickiego w Polsce, informuję, że Kopia Górka to wzniesienie w Krościenku, w polskich górach, gdzie mieści się centrum oazowe (Ruchu Światło-Życie) założone w latach 70. XX w. przez Sługę Bożego ks. Franciszka Błachnickiego.

Czytam (w zestawieniu porównawczym) owe dwa utwory poetyckie Wojciecha Kudyby:

⁴ W. Kudyba, *Krościenko* [wiersz], [w:] *Gorce Pana*, Sopot 2008, s. 36.

⁵ Idem, *Kopia Górka* [wiersz], [w:] *W końcu świat*, Sopot 2014.

Krościenko

Czerwiec. Krościenko. Płyń srebny Cedron
Nocą po Górcach szumią o czymś deszcze
Trwa namiot spotkań i wciąż grają świerszcze
W zielonych cieniach. Nie odjeżdżaj jeszcze

Już późno, jesień schodzi z Kopiej Górki
W długie doliny, coś mówi w obłokach
Na polach zniwa – znów staje się wieczność
Niepostrzeżenie. Zostań chwilę chociaż

Gdzieś tu, pod śniegiem musi być Wieczernik
Z kuźni na wzgórzu lecą drzazgi złota
Prosto na drogę i palą się w oknach
Nie odchodź, dzień się już nachylił – popatrz

Wiosna wśród buków rozmawiamy w świetle
Błyszcz łśni jak Tabor, drożd budzi hejnałem
Sennych sąsiadów, wschodzą przebiśniegi
Czemu chcesz znowu iść do Jerozolim?

Kopia Górka

Czerwiec. Krościenko. Szepce srebny Cedron
Nocą po Górcach szumią o czymś deszcze
Trwa namiot spotkań, drożdzy wiją gniazdo
W zielonych cieniach. Nie odjeżdżaj jeszcze.

Już późno jesień schodzi z Radziejowej
W długie doliny, coś mówi w obłokach
We mgle na polach – znów staje się wieczność
Niepostrzeżenie. Zostań chwilę chociaż

Gdzieś tu, pod śniegiem musi być Wieczernik
Z kuźni na wzgórzu lecą drzazgi złota
Prosto na drogę i palą się w oknach
Nie odchodź, dzień się już nachylił – popatrz

Znów w Wielkiej Nocy Ktoś wędruje w świetle
Zbliża się cisza, Ktoś wędruje w świetle
Błyszcz łśni jak Tabor, budzą się zawilce
Czemu Cię nie ma, chociaż ciągle jesteś?

pamięci ks. Franciszka Blachnickiego

W. Kudyba jest poetą rzadko spotykanym. Nie przekazuje swoich refleksji nad otaczającym go światem, nad stosunkiem Boga do człowieka i człowieka do Boga – wprost, bezpośrednio i prosto, bo też założenie poety jest zupełnie różne od tego, o czym marzył Adam Mickiewicz:

„O, gdybym kiedyś dożył tej pociechy, / Żeby te księgi zbłądziły pod strzechy [...]”

(Adam Mickiewicz, *Epilog*, [w:], idem, *Pan Tadeusz*).

Współczesny poeta wymaga istnienia czytelnika z pewnym określonym zasobem wiedzy i z umiejętnością skojarzeniową, który potrafi snuć refleksje filozoficzne na określony temat.

Życie i twórczość poetycka Kudyby są skomplikowane, na co dowody znajdujemy w jego poezji. Związany jest z wieloma miastami Polski: Zamościem, Tomaszowem, Tyszowcami, Starym Sączem, Krakowem, Częstochową, na co wskazują bezpośrednio tytuły wierszy, oraz z Warszawą (wiersz *Stolica*) i Nowym Sączem, co pośrednio zdradza w wierszu (*Mała ojczyzna*). Nowy Sącz to miasto, z którym związała go zwłaszcza miłość do żony i oczarowanie górami okalającymi tę miejscowość. W wierszach pojawiają się ponadto nazwy miejscowości: Krasnobród, Zamość, Tyszowce (*Rozmowa*).

O oczarowaniu szczytami Sądecczyzny i wzgórzami Zamojszczyzny oraz o znajomości topografii górskiej i wyżynnej świadczy fakt, że w jego wierszach zawarte są takie nazwy gór, dolin, czy przełęczy, górskich rzek. Wymienione niżej motywy (nazwy) górskie pojawiają się w następujących utworach: „Dolina Uci-chła”. „Sralówki” (*Widok ze Sralówek do Doliny Ucichłej*), „Kudłoń” (*Cień*), „Gorc”, „Turbacz” (*Żal*), „Obidowiec”, „Koczorz”, „Suchy Groń” (*Czekanie*), „Wierch Spalony”, „Solnik” (*Przebudzenie*), „Dermowa” (*Spowiedź*), „Jaworzyna”, „Zbójcka Jama” (*Jama*), „Jaworzyna”, „Gorce” (*Kopia Górka*), „Pucółowski Stawek” (*Tymianek*), „Dunajec” (*Jama*).

Autor wiele poetyckich utworów poświęcił swojej rodzinie. Można by tu dla przykładu podać kilka tytułów. W wierszu pt. *Dom* wspomina dom rodzinny chyba w Tyszowcach i jego otoczenie: ścieżka z mleczem i chrząstwą, z drewnutnią, dom, który może

„ogrzać ręce przed długą podróżą” (*Dom*).

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

W wierszach: *List od mamy I* i *List od mamy II*, *Mama* pisze zawsze ciepło „mama” nie: „matka”. W utworach: *Żegnanie (pamięci taty)*, *List (I)* oraz *List (II)* – pojawia się wspomnienie ojca. W wierszach *Opowieść Ojca (I)* oraz *Opowieść Ojca (II)* – ma miejsce rozmowa w ojcem, a właściwie z jego cieniem. Tekst pt. *Dziesięć słów Ojca* kojarzy się z Dekalogiem.

Można by się zdziwić, dlaczego nie ma wierszy o żonie? Ale, gdy się przyjrzeć dokładniej jego tekstom, to zauważyć można jej obecność prawie w każdym wierszu, np. w przytoczonym powyżej utworze pt. *Kopia Górka* kilkakrotnie zwraca się do kogoś, kto mu towarzyszy, kto jest wraz z nim:

„Nie odjeżdżaj jeszcze. [...]
Zostań chwilę chociaż. [...]
Nie odchodź [...] popatrz, [...]
Czemu Cię nie ma, chociaż ciągle jesteś?” (*Kopia Górka*)

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

W wierszu *Czekanie*:

„Nigdzie nas nie było, [...]
Nagle nas zabrakło” (*Czekanie*)

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

W wierszu pt. *Cień* czytam:

„Chwycie nas krzewy dzikiej róży. [...]
Nad przepaściami chrońcie [...],
Wzywajcie nas przez lzy czerwone, [...]
Otwórzcie nasze skryte rany, [...]
Leczcie nas z lęku.” (*Cień*)

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Religijność swych wierszy przekazuje Wojciech Kudyba w bardzo różnorodny sposób. Właściwie to rzadko używa słowa Bóg, Jezus. Zastępuje je synonimami lub symbolami, zaznaczonymi pisownią z dużej litery, np.:

„byliśmy jak mozaika Pana” (*Mozaika*); „Byliśmy Kościołem” (*Tomaszów*); „Był to wielki wóz siana, był to Kościół” (*Wóz siana*); „Spięte żebrami mostów dzielnice są jak Twoje Ciało. / I Słowo, przez które wszystko, co się stało, trwa” (*Kraków*); „Może jest szeptem, może Niesłyszany Wiatrem w kominie [...] wielki Pan, nasz Ojciec” (*Ziemia*).

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Autor w tekst wierszy wplata wyrazy związane z wiarą, Biblią i Ewangelią, np. w wierszu *Dzieci* wymienia następujące, biblijne postacie: Kain, Abel, Noe, Abraham i Izaak, Józef, Syn Jakuba. A w wierszu pt. *Kopia Góra*:

„srebrny Cedron”, „Tabor” (*Kopia Góra*).

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

W wierszu pt. *Jamna* czytam:

„W Jamnej Dunajec stawiał się Jordanem.” (*Jamna*)

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Kudyba nawiązuje do faktów opisanych w Piśmie Świętym, np.:

„W Jamnej jedliśmy chleb i ryby z Panem.” (*Jamna*)

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Przyroda w wierszach poety modli się tak, jak człowiek, o czym sygnalizuje on w kilku wierszach:

„Bo wciąż modlą się lipy w alejach kościoła” (*Dzieci*); „Wciąż tam jesteśmy – modląc się, poszcząc, śpiewając – Chrzyszcz, robaki, ludzie, ropuchy, szerszenie” (*Siwa Dolina*); „Pod lodem rzeka Modli się za nami” (*Widok ze Szałówek do Doliny Ucichłej*)

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

W niektórych wierszach Autor wprowadza dla potwierdzenia pewnych faktów, które prezentuje, cytaty, raczej mało znane i nierozpoznawalne przez Czytelnika. Źródła tych cytatów winny być wskazane w przypisach pod wierszem, np. wiersz pt. *Duchy (I)* kończy się cytatem wyodrębnionym przez kursywę:

„Pełno ich dookoła / *Jakoby nikogo nie było.*”

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Tam W. Kudyba dodał przypis odsyłający do klasyka (Jan Kochanowski, *Tren VIII*). Oraz w innym miejscu:

Ujął ją sen żelazny, twardy, nieprzespany

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Tu z kolei W. Kudyba odesłał w przypisie do innego utworu Mistrza z Czarnolasu (Jan Kochanowski, *Tren VII*).

Jeśli chodzi o cechy utworów poetyckich autorstwa Wojciecha Kudyby, to trzeba stwierdzić, że są to w większości wiersze tradycyjne z pewnymi odstępstwami. Mają one budowę ciągłą albo stroficzną, z regularnymi zwrotkami, a wersy pisane są z dużej litery na początku. Ale już reguły rymu i rytmu nie są w nich przestrzegane. Interpunkcja jest stosowana w wierszach, zgodnie z obowiązującymi zasadami. Wiersze mają tytuły, np.: *Tam, To, Woda*, które nie znamionują, nie sugerują treści wiersza, ale mobilizują czytelnika do zbadania ich tajemnicy, do szukania ich treści.

Poeta często operuje pisownią z wielkiej litery ważnych wyrazów, zwłaszcza tych o znaczeniu symbolicznym, np.: słowo „Rozmowa” tu synonim modlitwy:

„Są i tacy, którzy widzą w podobnej Rozmowie / Pewien rodzaj spichrza” (*Oderwanie*); „Rozmowa to miejsce zupełnie osobne” (*Miejsce*); „drzwi tej Rozmowy / Wychodzą wprost na ścieżkę” (*Dom*); „Wiosną Rozmowa jest jak lasy Umbrii” (*Alvernia*); „Rozmowa jest jak podróż” (*Rozmowa*).

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Preferowanymi przez Poetę tzw. środkami artystycznymi, tropami są wyliczenia i powtórzenie o charakterze anafory, bardzo często wprowadzane łącznie:

„Z gniazdek, z pustych orzechów, z liści [...] Z grobu, z morwowego sadu, Z drzewa, z wi-
szącym ptaszkiem [...] Z dalekich doli, Z duszą na ramieniu” (*Marnotrawny*); „Kim jest ten, który jest /
Jak szmer codzienny, Jak krople w oknie” (*Woda*); „zdżiczale jablonie / Podstępne jaskry, wrogie kresy
ostów, / Rubieże lebiód, złośliwe łopuchy, / Splątane zioła, ciemny chaos chwastów, / Straszny bór
pokrzyw” (*Ogród klasyków*).

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

W Jego wierszach pojawiają się też porównania, np.:

„On był jak reszta” (*To*); „grabie, widły jak korzenie / Wtulone w miękkie trawy” (*Wóz siana*); „Miasta w środku ziemi są jak trudna Rozmowa” (*Środek i obwód*)

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

oraz metafory, np.

„rózańce pogrzebów, długie słuchanie [...] języka doliny” (*Wstępowanie*); „Na dziedzińcu
Ujęty w kamienne trakty, powiązany mostkami Strumień” (*On będzie miasto*); „Księga zapieczętowa-
na kurzem”; „W szlachetnej szacie mchów” (*Ogień*).

(W. Kudyba, *W końcu świat*)

Wszystkie te tropy są niecodzienne, oryginalne, swoiste dla autora *Gorców Pana*.

Wojciech Kudyba sięga czasem do języka potocznego, do jego gorszej odmiany, ale niekoniecznie do wulgaryzmów, np. wymienia słowa:

„pożeraczom gnoju, gnidom, zrobionym w trąbę, zwykłym bubkom, bajoro” (*Sromowce*),

(W. Kudyba, *W końcu świat*).

Tu czyni to po to, by Czytelnikowi uświadomić fakt, że nie tylko to, co jest piękne, kocha Bóg, ale i to, co brzydkie, bo tego też jest Stwórca.

Twórczość poetycka Wojciecha Kudyby, zawiera teksty i podteksty, wymaga ona czytelnika, który nie będzie bierny w jej odczytywaniu. Lektura jego poezji, dla jednych będzie ucztą intelektualną i bodźcem do refleksji różnego typu, ale innych może zniechęcić.

Ze względu na oryginalność w ujmowaniu tajemnic świata, na bardzo świadome wykorzystanie języka, jako tworzywa literackiego – warto zapoznać się z tomem poezji *W końcu świat*¹.

Abstrakt / Streszczenie polskie / Abstract / Summary in Polish:

Recenzja zawiera opis struktury poetyckiej książki Wojciecha Kudyby pt. *W końcu świat* (Sopot 2014). Autorka opisuje treść (zawartość) i analizuje porównawczo niektóre utwory poetyckie z tej książki.

Słowa-klucze / Key-words in Polish:

Wojciech Kudyba (1965-), poezja polska, liryka metafizyczna, literatura 21. wieku,

The title in English:

[Rev.] Wojciech Kudyba, *The World at last* [*The World in the End*], Publishing of Sopot's Friends Society, Sopot 2014, pp. 119, [1]. [The Polish title: *W końcu świat*]

Abstract in English:

The review contains a description of the structure of Wojciech Kudyba's book of poetry *W końcu świat* [The world at last] (Sopot 2014). The author describes the content and carries out a comparative analysis of some of his poems included in the volume.

Key-words in English:

Wojciech Kudyba (1965-), Polish poetry, metaphysical lyric, literature in the 21. century,

Bibliography / Bibliografia:

Wojciech Kudyba, *W końcu świat*, Wydawnictwo Przyjaciół Sopotu, Sopot 2014, ss. 119, [1], seria: Biblioteka „Toposu”, T. 94.

¹ Od Redakcji: Tom Wojciecha Kudyby nosi dwuznaczny tytuł *W końcu świat*, który może oznaczać zarówno 1. *Wreszcie świat* [The World at last], jak i *Świat w końcu*, tj. świat na końcu [The World in the End]. Stąd trudność w jednoznacznym tłumaczeniu tytułu na języki obce, np. angielski (*licentia poetica*), bo w przekładzie ta polska wieloznacznościowość i polskie „migotanie” znaczeń znikają [M.M.T].

Information about the Author

Information about the Author in English:

Janina Kwiek-Osiowska (b. 1937), Ph.D. in Polish linguistics. She attended the Pedagogical Secondary School in Nowy Sącz (left it in 1954) and pursued a course of studies in Polish Philology in The Higher School of Pedagogy, graduating in 1958 (her M. A. thesis *Dorobek kulturalno-jezykowy Stanisława Szobera* [Stanisław Szober's cultural and linguistic output] was written under the supervision of prof. Stanisław Jodłowski). In 1972 she obtained a doctoral degree from the Faculty of Humanities of the Higher School of Pedagogy, having written a dissertation under the supervision of Prof. Stanisław Jodłowski entitled: *Rozwój polskiego okolicznika sposobu* [The development of the Polish adverbial phrase of manner]. She was a teacher of Polish at the Maria Konopnicka Secondary School in Nowy Sącz (1959-81), a specialist in methods of teaching of the Polish language and literature at the Centre of Teachers' Professional Advancement (1981-89), a member of the Polish Linguistic Society, of the Society of the Polish Language Lovers and of the Authors' Society ZAIKS. She is the author of many books, such as : *ABC polskiej gramatyki*, [An ABC of Polish grammar], *Leksykon szkolny* [A school lexicon] (Warszawa, 1992, 1994), *Autorów sądzą ich dzieła* [The authors are judged by their works], *Antologia wierszy o polskich pisarzach i ich twórczości* [An anthology of poems about Polish writers and their work], (4 volumes; Kraków 2000, 2001, 2002; the remaining work that has not been published includes 17 volumes ; the manuscript is in the Jagiellonian Library), *Błogosławiona Kinga i ziemia sądecka* [The Blessed Kinga and the Nowy Sącz Region] (Kraków, 1986), *Dzieje Polski w w literaturze pięknej i źródłach historycznych: Materiały pomocnicze do nauczania historii* [The history of Poland in literature and in historical sources. Auxiliary materials for teaching history], Part I (Kraków, 1986) and Part II (Kraków, 1989) *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego w szkole średniej (Materiały pomocnicze z ćwiczeniami)* (Kraków 1984) [Elements of Polish historical grammar in the secondary school. Texts and exercises], *Innowacje językowe w nauczaniu szkolnym* (Kraków, 1988), [Linguistic innovations in school teaching], *Miłośnicy i obrońcy języka polskiego* (Wrocław-Kraków 1978), [Lovers and defenders of the Polish language], *Nauka o języku w szkole trochę inaczej* (Kraków 1987), [Teaching Polish at school in a slightly different way], *Poeta wiecznie żywy: Adam Mickiewicz i jego twórczość w poezji polskiej- w 130 rocznicę śmierci* (Kraków, 1985), [Adam Mickiewicz and his work in Polish poetry – on 130th anniversary of the poet's death], *"Słowo jako narzędzie ulomne...": Materiały pomocnicze do „Nauki o języku” dla polonistów szkół ponadpodstawowych. Praca zbiorowa.* (Kraków 1994), [“The word as a an imperfect tool...”. Auxiliary materials for ‘the study of the language’ subject for the teachers of Polish above the primary school level], *Szkolna terminologia nauki o języku (w układzie systematycznym) dla nauczycieli i uczniów* (Kraków 1988) [School terminology of the study of the language (in a systematic order) for teachers and pupils], *Wybrane zagadnienia z nauki o języku i poetyki opisowej w szkołach ponadpodstawowych* (Kraków, 1990), [Selected topics from the study of the language and of descriptive poetics in schools above the primary level], *Ziemio moja sądecka: antologia poezji i prozy* (Kraków, 1991, 1993, 2010) [My Nowy Sącz homeland: an anthology of poetry and prose]. She edited a few little volumes published in the Polish Love Lyric Series, such as *Erotyki* (Erotic verse) by Adam Mickiewicz (Kraków 1992, 1994), *Erotyki* by Kazimierz Przerwa-Tetmajer (Kraków, 1993), *Erotyki* by Łucja Danielewska (Kraków 1994), *Erotyki* by Maria Pawlikowska-Jasnorzewska (Kraków 1885), *Erotyki* by Władysław Broniewski (Kraków 1997). She is also the editor of two unpublished volumes of contemporary Polish religious poetry : *Pocieszycielko nasza* [Our Comforter – a selection of Marian poetry], *Poetyckie ‘waczenie się’ z Bogiem (wybór wierszy chrześcijańskich)* [Poetic ‘wrestling’ with God] – a selection of Christian poetry], and an unpublished anthology of verse about Chopin: *“Kształtem miłości piękno jest “: Wybór*

wierszy poetów polskich o Fryderyku Chopinie, jego twórczości oraz grze [“Beauty is the shape of love”: a selection of poems by Polish poets on Fryderyk Chopin, his work and his performance.] The typescript, illustrated with notes from his music sheets, is in the Chopin Museum in Żelazowa Wola. Dr Kwiek-Osiowska is also the author of the methodology book, entitled “*W mojej Ojczyźnie-polszczyźnie*”: *Kompendium wiedzy o języku polskim z ćwiczeniami i ilustrującymi tekstami*. [“In my Polish language that is my homeland”: a compendium of the Polish language with exercises and illustrating texts] – the manuscript is in the Jagiellonian Library.

[English translation by Teresa Bela]

Information about the Author in Polish / Informacja o Autorce po polsku:

Janina Kwiek-Osiowska (1937-), PhD, dr nauk humanistycznych w zakresie języka polskiego (językoznawstwo), językoznawczyni, pedagożka, abiturientka Liceum Pedagogicznego w Nowym Sączu (1954), absolwentka studiów filologii polskiej w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie (V 1958, promotor: prof. Stanisław Jodłowski), autorka pracy magisterskiej pt. *Dorobek kulturalno-językowy Stanisława Szobera* (Kraków 1958), uzyskała stopień doktora w Wyższej Szkole Pedagogicznej na Wydziale Humanistycznym na podstawie dysertacji pt. *Rozwój polskiego okolicznika sposobu* (Kraków, II 1972, promotor: prof. St. Jodłowski), nauczycielka języka polskiego II LO im. M. Konopnickiej w Nowym Sączu (1959-1981), metodyczka-polonistka w Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie (1981-1989), członkini Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, Stowarzyszenia Autorów ZAIKS, autorka książek, m.in.: *ABC polskiej gramatyki. Leksykon szkolny* (Warszawa 1992, 1994²), „*Autorów – sądzą ich dzieła...*”. *Antologia wierszy o polskich pisarzach i ich twórczości* (cztery zeszyty, Kraków 2000, 2001, 2002, całość niewydana – 17 zeszytów, maszynopis w Bibliotece Jagiellońskiej), *Błogosławiona Kinga i ziemia sądecka* (Kraków 1986), *Dzieje Polski w literaturze pięknej i źródłach historycznych. Materiały pomocnicze do nauczania historii. Cz. 1.* (Kraków 1985), *Dzieje Polski w literaturze i źródłach historycznych. Materiały pomocnicze do nauczania historii. Cz. 2* (Kraków 1989), *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego w szkole średniej. (Materiały pomocnicze z ćwiczeniami)* (Kraków 1984), *Innowacje językowe w nauczaniu szkolnym* (Kraków 1988), *Miłośnicy i obrońcy języka polskiego* (Wrocław-Kraków 1978), *Nauka o języku w szkole trochę inaczej* (Kraków 1987), *Poeta wiecznie żywy Adam Mickiewicz i jego twórczość w poezji polskiej – w 130 rocznicę śmierci* (Kraków 1985), „*Słowo jako narzędzie ulomne...*”. (Materiały pomocnicze do „*Nauki o języku*” dla polonistów szkół ponadpodstawowych). *Praca zbiorowa* (Kraków 1994), *Szkolna terminologia nauki o języku (w układzie systematycznym) dla nauczycieli i uczniów* (Kraków 1988), *Wybrane zagadnienia z nauki o języku i poetyki opisowej w szkołach ponadpodstawowych* (Kraków 1990), „*Ziemia moja sądecka...*”. *Antologia poezji i prozy* (Kraków 1991, 1993², 2010³). Redagowała tomiki z serii Biblioteczki Polskiej Poezji Miłosnej. W jej ramach opracowała: *Erotyki Adama Mickiewicza* (Kraków 1992, 1994²), *Erotyki Kazimierza Przerwy-Tetmajera* (Kraków 1993), *Erotyki Łucji Danielewskiej* (Kraków 1994), *Erotyki Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej* (Kraków 1995), *Erotyki Władysława Broniewskiego* (Kraków 1997). Redaktorka dwóch nieopublikowanych antologii współczesnej polskiej poezji religijnej: *Pocieszycielko nasza...* (wybór wierszy maryjnych), *Poetyckie „władzenie się” z Bogiem* (wybór wierszy chrześcijańskich) oraz niewydanej antologii chopinowskiej pt. „*Kształtem miłości piękno jest...*”. *Wybór wierszy poetów polskich o Fryderyku Chopinie, jego twórczości oraz grze* (maszynopis w Muzeum Chopina w Żelazowej Woli, ilustrowany nutami z jego utworów). Autorka książki metodycznej pt. „*W mojej Ojczyźnie-polszczyźnie*”. *Kompendium wiedzy o języku polskim z ćwiczeniami i ilustrującymi tekstami* (maszynopis w Bibliotece Jagiellońskiej).

Informace o autorce v češtině / Information about the Author in Czech:

Janina Kwiek-Osiowska (nar. 1937), PhD, doktorka humanitních věd v oblasti polského jazyka (jazykovědy), jazykovědkyně, pedagožka, abiturientka Pedagogického lycea v Novém Sonči (Nowy Sącz, 1954). Vystudovala polskou filologii na Vysoké škole pedagogické v Krakově (v r. 1958, vedoucí práce: prof. Stanisław Jodłowski), autorka magisterské práce *Dorobek kulturalno-językowy Stanisława Szobera* („Jazykově-kulturní dílo Stanisława Szobera“, Krakov 1958), obhájila doktorát na Vysoké škole pedagogické na Fakultě Humanitních studií práci *Rozwój polskiego okolicznika sposobu* („Vývoj polského příslovečného určení způsobu“, Krakov, II 1972, vedoucí práce: prof. St. Jodłowski), profesorka polštiny na II LO (všeobecně vzdělávacím lyceu) M. Konopnické v Novém Sonči (1959–1981), metodička-polonistka w Centru vzdělávání učitelů v Krakově (1981–1989), členka Polskiego Towarzystwa Językoznawczego (Polského jazykovědného sdružení), Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego (Sdružení přátel polského jazyka), Stowarzyszenia Autorów ZAIKS (Sdružení autorů ZAIKS), autorka knih, mj.: *ABC polskiej gramatyki. Leksykon szkolny* („ABC polské gramatiky. Školní lexikon“, Varšava 1992, 1994), „*Autorów – sądzą ich dzieła...*“, *Antologia wierszy o polskich pisarzach i ich twórczości* („Autory soudí jejich díla...“, *Antologie poezie o polských spisovatelích a jejich tvorbě, čtyři sešity*, Krakov 2000, 2001, 2002, celek nevydán – 17 sešitů, strojopis v Jagellonské knihovně), *Błogosławiona Kinga i ziemia sądecka* („Blahoslavená Kinga a země sončská“, Krakov 1986), *Dzieje Polski w literaturze pięknej i źródłach historycznych. Materiały pomocnicze do nauczania historii. Cz. 1.* („Historie Polska v krásné literatuře a historických pramenech. Příručka k výuce historie, 1. část“, Krakov 1985), *Dzieje Polski w literaturze i źródłach historycznych. Materiały pomocnicze do nauczania historii. Cz. 2* („Historie Polska v krásné literatuře a historických pramenech. Příručka k výuce historie, 2. část“, Krakov 1989), *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego w szkole średniej. (Materiały pomocnicze z ćwiczeniami)* („Prvky historické gramatiky polštiny na střední škole. Příručka s cvičeními“, Krakov 1984), *Innowacje językowe w nauczaniu szkolnym* („Jazykové inovace ve školní výuce“, Krakov 1988), *Miłośnicy i obrońcy języka polskiego* („Přátelé a obránci polštiny“, Vratislav – Krakov 1978), *Nauka o języku w szkole trochę inaczej* („Jazykověda na střední škole poněkud netradičně“, Krakov 1987), *Poeta wiecznie żywy. Adam Mickiewicz i jego twórczość w poezji polskiej – w 130 rocznicę śmierci* („Básník věčně živý. Adam Mickiewicz a jeho tvorba v polské poezii – k 130. výročí úmrtí“, Krakov 1985), „*Słowo jako narzędzie ulomne...*“, (*Materiały pomocnicze do „Nauki o języku” dla polonistów szkół ponadpodstawowych*). *Praca zbiorowa* („Slovo jako křehký instrument. Příručka do Jazykovědy pro polonisty středních škol“, Krakov 1994), *Szkolna terminologia nauki o języku (w układzie systematycznym) dla nauczycieli i uczniów* („Školní terminologie jazykovědy /v systematickém pojetí/ pro učitele a žáky“, Krakov 1988), *Wybrane zagadnienia z nauki o języku i poetyki opisowej w szkołach ponadpodstawowych* („Výbrané otázky z jazykovědy a popisné poetiky na střední škole“, Krakov 1990), „*Ziemio moja sądecka...*“, *Antologia poezji i prozy* („Moje sončská země...“, *Antologie poezie a prózy*, Krakov 1991, 1993, 2010). Redigovala sbírky poezie z edice Knihovničky polské milostné poezie. V jejím rámci zpracovala: *Erotyki Adama Mickiewicza* („Milostné básně“ Adama Mickiewicze; Krakov 1992, 1994), *Erotyki Kazimierze Przerwy-Tetmajera* („Milostné básně“ Kazimierze Przerwy-Tetmajera; Krakov 1993), *Erotyki Łucje Danielewskiej* (Krakov 1994), *Erotyki Marie Pawlikowské-Jasnorzewské* („Milostné básně“ Marie Pawlikowské-Jasnorzewské; Krakov 1995), *Erotyki Władysława Broniewského* („Milostné básně“ Władysława Broniewského; Krakov 1997). Redaktorka dvou nepublikovaných antologií současné polské religiozní poezie: *Pocieszycielko nasza...* („Utěšitelko naše“, výbor mariánských básní), *Poetyckie „władzenie się” z Bogiem* („Básnické »spory« s Bohem“, výběr křesťanských básní) a nevadané chopinovské antologie „*Kształtem miłości piękno jest...*“, *Wybór wierszy poetów polskich o Fryderyku Chopinie, jego twórczości oraz grze* („Formou lásky je krása...“, Výbor básní polských básníků o Fryderyku Chopinovi, jeho tvorbě a hře“, strojopis v Muzeu F. Chopina v Żelazové Woli, ilustrovaný notami z jeho děl). Autorka metodické publikace „*W mojej Ojczyźnie-polszczyźnie*“, *Kompendium*

wiedzy o języku polskim z ćwiczeniami i ilustrującymi tekstami („V moji Mateřštině-polštině. Kompendium informací o polštině s cvičeními a výkladovými texty“, strojopis v Jagellonské knihovně).

[Český překlad: Libor Martinek]

Informácie o autorke v slovenčine / Information about the Author in Slovak:

Janina Kwiek-Osiowska (nar. 1937), PhD., doktorka humanitných vied v oblasti poľského jazyka (jazykovedy), jazykovedkyňa, pedagogička, abiturientka Pedagogického lýcea v Novom Sonči (Nowy Sącz, 1954). Vyštudovala poľskú filológiu na Vysokej škole pedagogickej v Krakove (v r. 1958, vedúci práce: prof. Stanisław Jodłowski), autorka magisterskej práce *Dorobek kulturalno-jezykowy Stanisława Szobera* („Jazykovo-kultúrne dielo Stanisława Szobera“, Krakov 1958), obhájila doktorát na Vysokej škole pedagogickej na Fakulte Humanitných štúdií prácou *Rozwój polskiego okolicznika sposobu* („Vývoj poľského príslovkového určenia spôsobu“, Krakov, II 1972, vedúci práce: prof. St. Jodłowski), profesorka poľštiny na II LO (všeobecnovzdelávacom lýceu) M. Konopnickej v Novom Sonči (1959 – 1981), metodička-polonistka v Centre vzdelávania učiteľov v Krakove (1981 – 1989), členka Poľského Towarzystwa Językoznawczego (Poľského jazykovedného združenia), Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego (Združenie priateľov poľského jazyka), Stowarzyszenia Autorów ZAIKS (Združenie autorov ZAIKS), autorka kníh: *ABC polskiej gramatyki. Leksykon szkolny* („ABC poľskej gramatiky. Školský lexikón“, Varšava 1992, 1994), „Autorów – sądzą ich dzieła...“. *Antologia wierszy o polskich pisarzach i ich twórczości* („Autori súdia ich diela...“. *Antológia poézie o poľských spisovateľoch a ich tvorbe, štyri zošity*, Krakov 2000, 2001, 2002, celok nevydaný – 17 zošitov, strojopis v Jagellonskej knižnici), *Błogosławiona Kinga i ziemia sądecka* („Blahoslavená Kinga a zem sončská“, Krakov 1986), *Dzieje Polski w literaturze pięknej i źródłach historycznych. Materiały pomocnicze do nauczania historii. Cz. 1.* („História Poľska v krásnej literatúre a historických prameňoch. Príručka k výučbe histórie, 1. časť“, Krakov 1985), *Dzieje Polski w literaturze i źródłach historycznych. Materiały pomocnicze do nauczania historii. Cz. 2* („História Poľska v krásnej literatúre a historických prameňoch. Príručka k výučbe histórie, 2. časť“, Krakov 1989), *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego w szkole średniej. (Materiały pomocnicze z ćwiczeniami)* („Prvky historickej gramatiky poľštiny na strednej škole. Príručka s cvičeniami“, Krakov 1984), *Innowacje językowe w nauczaniu szkolnym* („Jazykové inovácie v školskej výučbe“, Krakov 1988), *Miłośnicy i obrońcy języka polskiego* („Priatelia a obrancovia poľštiny“, Vratislav – Krakov 1978), *Nauka o języku w szkole trochę inaczej* („Jazykoveda na strednej škole trochu netradične“, Krakov 1987), *Poeta wiecznie żywy. Adam Mickiewicz i jego twórczość w poezji polskiej – w 130 rocznicę śmierci* („Básnik večne živý. Adam Mickiewicz a jeho tvorba v poľskej poézii – k 130. výročiu úmrtia“, Krakov 1985), „*Słowo jako narzędzie ulomne...*“. (*Materiały pomocnicze do „Nauki o języku” dla polonistów szkół ponadpodstawowych*). *Praca zbiorowa* („Slovo ako krehký nástroj. Príručka k jazykovede pre polonistov stredných škôl“, Krakov 1994), *Szkolna terminologia nauki o języku (w układzie systematycznym) dla nauczycieli i uczniów* („Školská terminológia jazykovedy /v systematickom poňatí/ pre učiteľov a žiakov“, Krakov 1988), *Wybrane zagadnienia z nauki o języku i poetyki opisowej w szkołach ponadpodstawowych* („Výbrané otázky z jazykovedy a opisnej poetiky na strednej škole“, Krakov 1990), „*Ziemia moja sądecka...*“. *Antologia poezji i prozy* („Moja sončská zem...“. *Antológia poézie a prózy*, Krakov 1991, 1993, 2010). Redigovala zbierky poézie z edície Knižovníčky poľskej milostnej poézie. V jej rámci spracovala: *Erotyki Adama Mickiewicza* („Milostné básne“ Adama Mickiewicza; Krakov 1992, 1994), *Erotyki Kazimierze Przerwy-Tetmajera* („Milostné básne“ Kazimierza Przerwy-Tetmajera; Krakov 1993), *Erotyki Łucje Danielewskiej* („Milostné básne“ Łucje Danielewskiej; Krakov 1994), *Erotyki Marie Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej* („Milostné básne“ Marie Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej; Krakov 1995), *Erotyki Władysława Broniewskiego* („Milostné básne“ Władysława Broniewského;

Krakov 1997). Redaktorka dvoch nepublikovaných antológi súčasnej poľskej religióznej poézie: *Pocieszycielko nasza...* („Utešiteľka naša“, výber mariánskych básní), *Poetyckie „waczenie się” z Bogiem* („Básnické »spory« s Bohom“, výber kresťanských básní) a nevydané chopinovské antológie „*Kształtem miłości piękno jest...*”. *Wybór wierszy poetów polskich o Fryderyku Chopinie, jego twórczości oraz grze* („Formou lásky je krása...“). Výber básní poľských básnikov o Fryderykovi Chopinovi, jeho tvorbe a hre“, strojopis v Múzeu F. Chopina v Želazovej Woli, ilustrovaný notami z jeho diel). Autorka metodickej publikácie „*W mojej Ojczyźnie-polszczyźnie*”. *Kompendium wiedzy o języku polskim z ćwiczeniami i ilustrującymi tekstami* („V mojej Materčine-polštine“. Kompendium informácií o poľštine s cvičeniami a výkladovými textami, strojopis v Jagellonskej knižnici).

[Slovenský preklad: Ivica Hajdučeková]

Информация об авторе по-русски / Справка об авторе на русском языке / Information about the Author in Russian:

Янина Квек-Осёвская (1937-), доктор философии (PhD), доктор гуманитарных наук в области польского языка (языкознание), преподаватель, педагог. Абитуриентка Педагогического Лицея в Новым Сонче (1954), выпускница курсов польской филологии в Высшей Педагогической Школе в Кракове (май 1958, научный руководитель – проф. Станислав Йолдовский), автор магистерского исследования *Dorobek kulturalno-językowy Stanisława Szobera* / «Культурно-языковые достижения Станислава Шобера» (Краков, 1958). Защитила научную степень доктора в Высшей Педагогической Школе на гуманитарном отделении на основании защиты диссертации *Rozwój polskiego okolicznika sposobu* / «Развитие польского обстоятельства способа действия» (Краков, февраль 1972, научный руководитель – проф. Станислав Йолдовский). Учительница польского языка в общеобразовательном лицее (II LO) имени М. Конопницкой в Новым Сонче (1959-1981), методист-полонист в Центре повышения педагогической квалификации в Кракове (1981-1989). Член польского языковедческого общества, Общества любителей польского языка, Содружества авторов ZAIKS (Związek Autorów i Kompozytorów Scenicznych). Автор книг, в частности: *ABC polskiej gramatyki. Leksykon szkolny* / «Основы польской грамматики» (Варшава, 1992, 1994²), „*Autorów – sądzą ich dzieła...*”. *Antologia wierszy o polskich pisarzach i ich twórczości* / «“Авторов судят по произведениям...” Антология стихов о польских писателях и их творчестве» (в 4 ч., Краков, 2000, 2001, 2002, полностью не издана – 17 тетрадей, машинопись в Ягеллонской библиотеке), *Błogosławiona Kinga i ziemia sądecka* / «Благословенны Кинга и земля сондецкая» (Краков, 1986), *Dzieje Polski w literaturze pięknej i źródłach historycznych. Materiały pomocnicze do nauczania historii. Cz. 1.* / «Польские произведения в художественной литературе и исторических источниках. Вспомогательные материалы к изучению истории» (Ч. 1 – Краков, 1985, и Ч. 2 – там же, 1989), *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego w szkole średniej. (Materiały pomocnicze z ćwiczeniami)* / «Элементы исторической грамматики польского языка в средней школе: вспомогательные материалы с упражнениями» (Краков, 1984), *Innowacje językowe w nauczaniu szkolnym* / «Языковые инновации в школьном обучении» (Краков, 1988), *Miłośnicy i obrońcy języka polskiego* / «Почитатели и защитники польского языка» (Вроцлав – Краков, 1978), *Nauka o języku w szkole trochę inaczej* / «Наука о языке в школе несколько по-другому» (Краков, 1987), *Poeta wiecznie żywy. Adam Mickiewicz i jego twórczość w poezji polskiej – w 130 rocznicę śmierci* / «Поэт вечно живой. Адам Мицкевич и его творчество в польской поэзии (к 130-летию годовщины смерти)» (Краков, 1985), „*Słowo jako narzędzie ulomne...*”. *(Materiały pomocnicze do „Nauki o języku” dla polonistów szkół ponadpodstawowych). Praca zbiorowa* / «“Слово как искалеченный инструмент...” Вспомогательные материалы к “Науке о языке” для полонистов в специальных школах» (Краков, 1994), *Szkolna*

terminologia nauki o języku (w układzie systematycznym) dla nauczycieli i uczniów / «Школьная терминология науки о языке (в систематическом изложении) для учителей и учеников» (Краков, 1988), *Wybrane zagadnienia z nauki o języku i poetyki opisowej w szkołach ponadpodstawowych* / «Избранные задания из науки о языке и описательной поэтике в специальных школах» (Краков, 1990), „*Ziemio moja sądecka...*”. *Antologia poezji i prozy* / «“Земля моя сондецкая...” Антология поэзии и прозы» (Краков, 1991, 1993², 2010³). Редактировала томики серии «Польская библиотека любовной лирики». В частности: *Erotyki* / «Любовная лирика» Адама Мицкевича (Краков, 1992, 1994²), *Erotyki* / «Любовная лирика» Казимежа Пшервы-Тетмайера (Краков, 1993), *Erotyki* / «Любовная лирика» Люции Данилевской (Краков, 1994), *Erotyki* / «Любовная лирика» Марии павликовской-Ясножевской (Краков, 1995), *Erotyki* / «Любовная лирика» Владислава Броневского (Краков, 1997). Редактор двух неопубликованных антологий современной польской религиозной поэзии: *Pocieszycielko nasza...* / «Утешительница наша...» (избранное из мариинской поэзии), *Poetyckie „wzalenie się” z Bogiem* «Поэтический спор с Богом» (избранное их лирики, обращенной к Христу) и неизданной шопеновской антологии „*Kształtem miłości piękno jest...*”. *Wybór wierszy poetów polskich o Fryderyku Chopinie, jego twórczości oraz grze* / «Род любви есть красота...» Избранные стихотворения польских поэтов о Фредерике Шопене, его творчестве и мастерстве пианиста» (машинопись в Музее Шопена в Желязовой Воле, иллюстрированная нотами его произведений). Автор методической книги „*W mojej Ojczyźnie-polszczyźnie*”. *Kompendium wiedzy o języku polskim z ćwiczeniami i ilustrującymi tekstami* / «“В моей Отчизне польской”. Комpendium исследований о польском языке с текстами-иллюстрациями» (машинопись в Ягеллонской библиотеке).

[Русский перевод Надежда Георгиевна Колошук]

Інформація про автора / Довідка про автора українською мовою / Information about the Author in Ukrainian:

Яніна Квек-Осьовська (1937-), доктор філософії (PhD), доктор гуманітарних наук у царині польської мови (мовознавство), викладачка, педагог. Абітурієнтка Педагогічного Ліцею в Новим Сончу (1954), випускниця курсів польської філології у Вищій Педагогічній Школі у Кракові (травень 1958, науковий керівник – проф. Станіслав Йолдовський), авторка магістерської праці *Dorobek kulturalno-językowy Stanisława Szobera* / «Культурно-мовний доробок Станіслава Шобера» (Краків, 1958). Здобула науковий ступінь доктора у Вищій Педагогічній Школі на гуманітарному відділі, захистивши дисертацію *Rozwój polskiego okolicznika sposobu* / «Розвиток польської обставини способу дії» (Краків, лютий 1972, науковий керівник – проф. С. Йолдовський). Вчителька польської мови в загальноосвітньому ліцеї (II LO) імені М. Конопніцької в Новим Сончу (1959-1981), методист-полоніст у Центрі підвищення (педагогічної) кваліфікації у Кракові (1981-1989). Член польського мовознавчого товариства, Товариства любителів польської мови, Співдружності авторів ZAIKS (Związek Autorów i Kompozytorów Scenicznych). Автор багатьох книг, зокрема: *ABC polskiej gramatyki. Leksykon szkolny* / «Основи польської граматики» (Варшава, 1992, 1994²), „*Autorów – sądzą ich dzieła...*”. *Antologia wierszy o polskich pisarzach i ich twórczości* / «“Авторів судять за їхніми творами...” Антологія віршів про польських письменників та їхню творчість» (у 4 кн., Краків, 2000, 2001, 2002, не видана повністю – 17 зошитів машинопису знаходяться у Ягеллонській бібліотеці), *Błogosławiona Kinga i ziemia sądecka* / «Благословенна Кінга і земля сондецка» (Краків, 1986), *Dzieje Polski w literaturze pięknej i źródłach historycznych. Materiały pomocnicze do nauczania historii. Cz. 1.* / «Польські твори в художній літературі та історичних джерелах. Допоміжні матеріали для вивчення історії» (Ч. 1 – Краків, 1985, Ч. 2 – там само, 1989), *Elementy gramatyki historycznej języka polskiego w*

szkole średniej. (Materiały pomocnicze z ćwiczeniami) / «Елементи історичної граматики польської мови в середній школі: допоміжні матеріали та вправи» (Краків, 1984), *Innowacje językowe w nauczaniu szkolnym* / «Мовні інновації у шкільному навчанні» (Краків, 1988), *Miłośnicy i obrońcy języka polskiego* / «Шанувальники та захисники польської мови» (Вроцлав – Краків, 1978), *Nauka o języku w szkole trochę inaczej* / «Наука про мову у школі: трохи інакше» (Краків, 1987), *Poeta wiecznie żywy: Adam Mickiewicz i jego twórczość w poezji polskiej – w 130 rocznicę śmierci* / «Поет вічно живий. Адам Міцкевич та його творчість у польській поезії (до 130-ї річниці смерті)» (Краків, 1985), „*Słowo jako narzędzie ulomne...*”. (Materiały pomocnicze do „*Nauki o języku*” dla polonistów szkół ponadpodstawowych). Praca zbiorowa / «“Слово як скалічений інструмент...” Допоміжні матеріали до “Науки про мову” для полоністів у спеціальних школах: збірник» (Краків, 1994), *Szkolna terminologia nauki o języku (w układzie systematycznym) dla nauczycieli i uczniów* / «Шкільна термінологія науки про мову (у систематичному викладі) для учителів та учнів» (Краків, 1988), *Wybrane zagadnienia z nauki o języku i poetyki opisowej w szkołach ponadpodstawowych* / «Вибрані завдання з науки про мову та описової поетики у спеціальних школах» (Краків, 1990), „*Ziemio moja sądecka...*”. *Antologia poezji i prozy* / «“Земле моя сондецька...” Антологія поезії та прози» (Краків, 1991, 1993², 2010³). Редагувала збірки серії «Польська бібліотека любовної лірики». Зокрема: *Erotyki* / «Любовна лірика» Адама Міцкевича (Краків, 1992, 1994²), *Erotyki* / «Любовна лірика» Казимежа Пшерви-Тетмаєра (Краків, 1993), *Erotyki* / «Любовна лірика» Люції Данилевської (Краків, 1994), *Erotyki* / «Любовна лірика» Марії Павліковської-Ясножевської (Краків, 1995), *Erotyki* / «Любовна лірика» Владислава Броневського (Краків, 1997). Редактор двох неопублікованих антологій сучасної польської релігійної поезії: *Pocieszycielko nasza...* / «Утішнице наша...» (вибране з маріїнської поезії), *Poetyckie „władzenie się” z Bogiem* / «Поетичне змагання з Богом» (вибране з лірики, зверненої до Христа) і шопенівської антології „*Kształtem miłości piękno jest...*”. *Wybór wierszy poetów polskich o Fryderyku Chopinie, jego twórczości oraz grze* / «“Кształtem miłości piękno jest...” Вибране з польських поетів про Фредеріка Шопена, його творчість і гру» (машинопис у Музеї Шопена в Желязовій Волі, ілюстрований нотами його творів). Автор методичної книги „*W mojej Ojczyźnie-polszczyźnie*”. *Kompendium wiedzy o języku polskim z ćwiczeniami i ilustrującymi tekstami* / «“У моїй Вітчизні-польщині”. Комpendіум досліджень про польську мову з текстами-ілюстраціями» (машинопис у Ягеллонській бібліотеці).

[Український переклад Надія Георгіївна Колошук]